

Indien och samväldet

Indien stannar i det brittiska samväldet, detta är det väsentliga resultatet av den nyligen avslutade konferensen i London. En egendomlig kompromiss har möjliggjort lösningen. I kommunikén från premiärministrarnas möte omtalas att Indien förklarar sig under den nya författningen bli "en suverän, oberoende republik". Därav följer, ehuru det icke ut-sägs, att den brittiske monarken icke blir konung i Indien, ehuru han är det i alla andra samväldets stater. Emellertid, fortsätter kommunikén, har Indiens regering "betygat och förkunnat Indiens önskan att bevara sitt fulla medlemskap i samväldet och sitt godtagande av konungen som symbol för den fria sammanslutningen av dess oberoende medlemsstater och som — i denna egenskap

— samväldets huvudman". De andra staterna har i sin tur godkänt Indiens kvarstannande på dessa villkor. Kommunikén avslutas med en deklaration, i vilken alla medlemsstater — Storbritannien, Kanada, Australien, Nya Zeeland, Sydafrika, Indien, Pakistan och Ceylon — "förklarar sig förbli för-enade som fria, jämlika medlemmar av samväldet, fritt sam-verkande i arbetet för fred, frihet och framsteg".

Ett mera egenartat och oklart aktstycke har sällan utformats. Vad först det monarkiska problemet beträffar som det främst gällt att lösa bör observeras att den engelske kungen redan i förhållande till dominions framstår blott som en symbol för samhörigheten. Inte blott därför att hans befogenheter utövas av Englands parlamentariska regering, utan också därför att den engelska kronan icke har några som helst rättigheter gentemot dominions; även de generalguvernörer som formellt är kronans representer utses och måste utses av vederbörande fristats styrelse. Då nu monarken av Indien erkännes blott som en symbol för samväldet drivs fiktionernas system ännu ett steg längre — med juridiskt meningsfull reglering av förhållandet har deklarationen alls intet att göra.

Vad innebär då samväldet? Strängt taget ingenting annat än just detta godtagande av en gemensam symbol. Indien liksom de övriga fristaterna är fritt och oberoende. Det kan sluta fördrag och börja krig, det behöver inte delta i ett krig vari England indras — det kan utträda ur samväldet och börja krig med England utan att därmed svika någon folkrättslig förpliktelse. Juridiskt sett är Atlantpakten en fast organisation i jämförelse med det brittiska samväldet. En del fördeklarar följer för närvarande automatiskt med fristaternas kvarstående i samväldet, det är sant — i fråga om preferenstillar och behandling av fristaternas medborgare i England —, men motsvarande förpliktelser finns inte, och de berörda fördelarna är inte nödvändigt förbundna med medlemskap i samväldet.

Likväl uttrycker den brittiska pressen och de ledande politikerna sin glädje över vad som skett. Till en del motiveras tillfredsställelsen med uttalanden som bättre passar i ett festtal än i en verklighetstrogen analys. Det sägs att det brittiska samväldet hittills, trots bristen på formella förpliktelser, tålt de starkaste påfrestningar, man har kompromissat i fred och i krig kämpat sida vid sida. Helt riktig är denna historiska återblick, som tjänar att ge förhoppningar för framtiden, uppenbarligen inte; det är nog att peka på det irländska exemplet. Men fiktigare är att den i huvudsak goda samverkan som ägt rum betingats av att fristatsfolken helt eller till stor del känt sig knutna till Eng-

land med den nationella känslans band; ofta har de, såsom andra långväga resenärer, hyst en starkare och mera medveten patriotism än de kvarstannande. För Sydafrika gäller detta likväl blott i begränsad omfattning — endast med få rösters majoritet gick denna fristats parlament in i kriget 1939 — och för de "bruna" dominions, Indien, Pakistan och Ceylon, gäller det inte alls.

Glädjen är likväl naturlig och berättigad, även om den av propagandaskäl får överdrivna uttryck. Att Indien står kvar i samväldet måste visserligen ses mot bakgrunden av att detta är mera symbol än realitet — att man inte ikläder sig några reella förpliktelser genom beslutet. Kanske betingas också Indiens hållning av en oro för kommunismens framgångar i Asien, en oro som stegrar behovet av att finna vänner och hjälpare på andra håll. Men framför allt visar dock vad som skett att förhållandet mellan England och Indien under åren efter Indiens frigörelse utvecklats sig i god riktning, utvecklats sig bättre än vad de flesta väntade på sommaren 1947. Det är fastslaget att man i Indien liksom i England hoppas på förståelse och förhållingsvilja även i framtiden — det är från denna synpunkt det väsentliga.

Om Indien utträtt ur samväldet, hade måhända Pakistan och Ceylon, möjligen även Sydafrika, gått samma väg. Londonkonferensens resultat är alltså även från ett vidare perspektiv märkligt. Ty den egendomliga form för konsultation och utjämning som samväldet innebär kan under vissa förhållanden hädanefter liksom hittills bli en betydande faktor i världspolitiken. Denna faktor kommer i så fall att stå i humanitetens och framstegets tjänst — därför borgar brittenas ledning.